

3. Bakalinska O.O. Tendentsii pravovoho rehuliuвання derzhavnoi dopomohy subiektam hospodariuvannya. Platforma stratehichnoi ta zakonotvorchoi analityky. [Trends in the legal regulation of state aid to economic entities. Platform of strategic and legislative analysis]. URL: <https://coordynata.com.ua/tendencii-pravovogo-reguluvanna-derzhavnoi-dopomogi-subektam-gospodaruvanna>. [in Ukrainian].
4. Melnyk R.S., Bevzenko V.M. Zahalne administratyvne pravo: Navchalnyi posibnyk. [General Administrative Law: Textbook]. (2014). Za zah. red. R.S. Melnyka. K.: Vaite, 376. [in Ukrainian].
5. Public Administration in Building a Harmonious Society. [Public Administration in Building a Harmonious Society]. (2005). Selected Proceedings from the Annual Conference of the Network of Asia-Pacific Schools and Institutes of Public Administration and Governance (NAPSIPAG). Edited by Raza Ahmad. 743. [in English].
6. Administratyvne pravo Ukrainy. [Administrative law of Ukraine]. (2018). Povnyi kurs : pidruchnyk. Halunko V., Dikhtiiievskiy P., Kuzmenko O., Stetsenko S. ta in. Kherson : OLDI-PLIuS. 446. [in Ukrainian].
7. Pravo v publichnomu upravlinni [Law in public administration]: (2018). navch. posib. P68 [N. H. Plakhotniuk, V. I. Melnychenko, S. D. Dubenko ta in.]. - Kyiv : PADU, 240. [in Ukrainian].
8. Bobrovska O., Zienina-Bilichenko A. Zmistovno-porivnialnyi aspekt publichnoho administruvannya na mistsevomu rivni. [Content-comparative aspect of public administration at the local level]. (2014.) Publichne administruvannya: teoriia ta praktyka. Vyp. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2014_2_22 [in Ukrainian].
9. Pryshva N. Yu. Pravove rehuliuвання publichnykh dokhodiv. [Legal regulation of public revenues]. (2005). Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky. № 64–65, 71–73. [in Ukrainian].
10. Zapara S., Rohovenko O. Participatory Budget as a Tool for Local Community Development in Ukraine [Participatory Budget as a Tool for Local Community Development in Ukraine]. (2017). [Electronic resource]. *Finance and Management: Journal of the Faculty of Economic Sciences University of Warmia and Mazury in Olsztyn*, Poland. - Olsztyn, - Volume 2(1). 26-41. [in English].
11. Derzhavna dopomoha. Richnyi zvit pro nadannia derzhavnoi dopomohy subiektam hospodariuvannya v Ukraini za 2018 rik. [State aid. Annual Report on State Aid to Business Entities in Ukraine for 2018]. URL: <http://pdd.amc.gov.ua/portal/main/infographicsreport/reportdetails?reportId=125> [in Ukrainian].
12. Aristova I. V., Zapara S.I. Orhany mistsevoho samovriaduvannya yak subiekty realizatsii natsionalnoi polityky rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini: tsili, zavdannya, funktsii, povnovazhennia, napriamy udoskonalennia. [Local governments as subjects of implementation of the national policy of information society development in Ukraine: goals, objectives, functions, powers, areas for improvement]. (2017). Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho universytetu : seriia: Pravo. T. 2. Vyp. 43.16-28. [in Ukrainian].
13. Pro Osnovni zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini na 2007–2015 roky : [On the Basic Principles of Information Society Development in Ukraine for 2007–2015: Law of Ukraine]. (2007). Zakon Ukrainy vid 9 sichnia Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. № 12. St. 102. [in Ukrainian].
14. Irina V. Aristova, Svitlana I. Zapara, Dmytro M. Bielov, Svitlana V. Kaliuzhna, Tamara O. Chernadchuk. Legal Status of Local Self-government Authorities of Ukraine in the Conditions of Information Society. Development: Research Methodology. [Legal Status of Local Self-government Authorities of Ukraine in the Conditions of Information Society. Development: Research Methodology]. Journal of Advanced Research in Law and Economics. (2019). Vol. X, № 8(46), 2244 – 2252. DOI: <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/article/view/5270> [in English].
15. Instrumenty e-demokratii u mistakh Ukrainy. Informatsiino-analitychnyi dovidnyk. [Tools of e-democracy in the cities of Ukraine. Information and analytical guide]. (2017). A. Yemelianova M. Dovbenko, P. Zavadska, D. Khutkyi, S. Loboiko, M. Nakhod; Za red. S. Loboika, M. Nakhoda, D. Khutkoho. K., 58. [in Ukrainian].
16. Shaulska H.M. Suchasni zakhidni upravliniski modeli. [Modern western management models]. (2018). Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. 3, 111–116. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020

УДК 343.98

Федоренко Ігор Люсикович,

адвокат

<https://orcid.org/0000-0002-1512-7835>

ТИПОВІ СПОСОБИ ПРОВОКАЦІЇ ПІДКУПУ

У статті підкреслено, що важливе криміналістичне значення відіграє такий елемент криміналістичної характеристики провокації підкупу як типові способи. Вказано, що, з точки зору криміналістики, способи

2020. Випуск 8. Спецвипуск

протиправного діяння, в тому числі провокації підкупу, включають в себе не тільки дії (бездіяльність), що необхідні та достатні для їх кримінальної кваліфікації, а всі дії, які відображають процес прийняття рішення про вчинення правопорушення, підготовки до нього та здійснення заходів, спрямованих на реалізацію поставлених завдань, а також указують на ставлення особи до вчинених діянь упродовж усього процесу їх скоєння. Проаналізовано наукові підходи до визначення поняття та змісту способів учинення кримінального правопорушення. Запропоновано під типовими способами провокації підкупу розуміти сукупність, об'єднаних спільним задумом і зумовлених статусом особи злочинця, повноваженнями та можливостями службової особи та її мотивацією, дій з підготовки, безпосереднього вчинення підбурювання на пропонування (прийняття пропозиції), обіцянку чи надання (одержання) неправомірної вигоди та викриття особи, а також приховування вказаних діянь. З'ясовано, що предмет посягання (неправомірна вигода) є засобом учинення провокації підкупу, що вказує на його зв'язок зі способами вчинення.

Ключові слова: провокація підкупу, способи вчинення, способи підготовки, способи приховування, криміналістична методика, криміналістична характеристика, механізм кримінального правопорушення.

Fedorenko I. TYPICAL WAYS OF PROVOCATION OF BRIBERY

The article emphasizes that such an element of the forensic characterization of bribery provocation as typical methods plays an important forensic significance. It is stated that, from the point of view of criminology, the methods of illegal action, including provocations of bribery, include not only actions (inaction) that are necessary and sufficient for their criminal qualification, but all actions that reflect the decision-making process, preparation for it and implementation of measures aimed at the implementation of the tasks, as well as indicate the attitude of the person to the acts committed throughout the process of their commission. Scientific approaches to defining the concept and content of ways of committing a criminal offense are analyzed. It is proposed to understand the typical methods of bribery provocation as a set, united by a common plan and determined by the status of the offender, the powers and capabilities of the official and his motivation, actions of preparation, direct incitement to offer (acceptance of offer), promise or provision (receipt) of illegal benefits and exposure of the person, as well as concealment of these acts. It has been established that the object of encroachment (illegal gain) is a means of provoking bribery, which indicates its connection with the methods of commission.

Key words: provocation of bribery, methods of commission, methods of preparation, methods of concealment, forensic methods, forensic characteristics, mechanism of criminal offense.

Постановка проблеми. Не менш інформативним і важливим у прикладному значенні є такий елемент криміналістичної характеристики провокації підкупу як способи його вчинення. Разом із тим, виходячи зі змісту ч. 1 ст. 370 КК України, способи підбурювання до вчинення підкупу безпосередньо пов'язані з пропозицією, обіцянкою чи наданням неправомірної вигоди, що означає існування тісного взаємозв'язку між способами вчинення злочину та предметом посягання. Відповідно неправомірна вимога використовується як засіб учинення досліджуваної категорії правопорушень. У зв'язку з цим актуальним є питання про типові способи провокації підкупу й їх взаємозв'язок з іншими елементами криміналістичної характеристики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття, зміст і місце способів учинення кримінальних правопорушень в окремій криміналістичній методиці досліджували в своїх працях такі вчені, як: Р.С. Белкін, М.В. Даньшин, Т.В. Дубно, О.О. Дудоров, М.І. Єнікєєв, В.А. Журавель, О.В. Пчеліна, М.В. Салтевський, А.В. Старушкевич, Р.Л. Степанюк, А.Н. Халіков, В.Ю. Шепітько та інші. Проте, значна кількість питань залишається дискусійними. Окрім того, відсутні будь-які напрацювання з криміналістичного аналізу провокацій підкупу та формування відповідної криміналістичної характеристики.

Мета статті – визначити сутність і виокремити типові способи провокації підкупу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Способи вчинення кримінального правопорушення є своєрідним зовнішнім проявом навиків і знань особи злочинця, що призводить до залишення в навколишньому середовищі слідів. Він, будучи серцевинною механізмом злочину, показує якісну сторону злочинного діяння, його суть, яка являє собою головну дію, спрямовану на досягнення злочинного результату [1, с. 172]. Вказане підкреслює криміналістичний аспект вивчення способів учинення протиправних діянь, оскільки їх знання дозволяє побудувати типову модель діяння, уявити собі зміст дій суб'єкта, механізм утворення слідів та в результаті визначити шляхи і способи розслідування [2, с. 110]. Саме тому для криміналістики важливо, виходячи з одержаних відомостей про спосіб вчинення злочину, визначити слідові картини цієї події, одержати дані про особу злочинця, про предмет злочинного посягання, про обстановку вчинення злочину тощо [3, с. 250], адже це дозволить сформулювати рекомендації щодо попередження, виявлення і методики розслідування кримінальних правопорушень [4, с. 149], розробити тактичні рекомендації стосовно проведення слідчих (розшукових) дій, спрогнозувати механізм вчинення конкретного виду кримінальних правопорушень, розмежувати схожі склади кримінальних правопорушень [5, с. 84].

Визначаючи поняття способу вчинення кримінального правопорушення, слід усвідомлювати, що він не тільки найбільшою мірою відображає форму зовнішнього прояву діяння, але вказує на індивідуальні особливості, притаманні тільки йому [6, с. 36]. Не дарма О.В. Пчеліна зазначає, що спосіб учинення злочину як віддзеркалення протиправного діяння в зовнішньому середовищі дає уявлення про процес підготовки, безпосереднього вчинення та приховування злочину [7, с. 291].

М.І. Єнікєєв тлумачить спосіб учинення злочину як систему прийомів, дій, операційних комплексів, зумовлених метою та мотивами дій, психічними і фізичними якостями особи, в яких виявляються психофізіологічні та характерологічні особливості людини, її знання, вміння, навички, звички і ставлення до

різних проявів дійсності [8, с. 105]. А.Н. Халіков теж пропонує розуміти способи вчинення кримінального правопорушення як систему, яка, на його думку, включає індивідуальні прийоми та методи протиправних дій, закріплені кримінальним законодавством і спрямовані на досягнення злочинного результату з використанням обраних знарядь та засобів в умовах конкретної матеріальної обстановки і суб'єктного оточення [9, с. 48]. Фактично, в наведених трактуваннях способу вчинення кримінального правопорушення науковці намагалися зобразити взаємозв'язок дій злочинця з іншими елементами механізму правопорушення, а саме: з цілями, мотивами та іншими ознаками особи злочинця, обстановкою, знаряддями й засобами, що використовуються для досягнення злочинного задуму. Більше того, А.Н. Халіков обмежує систему дій правопорушника виключно визначеною в законі про кримінальну відповідальність об'єктивною стороною кримінального правопорушення. Проте, з точки зору криміналістики, способи протиправного діяння, в тому числі провокації підкупу, включають в себе не тільки дії (бездіяльність), що необхідні та достатні для їх кримінальної кваліфікації, а всі дії, які відображають процес прийняття рішення про вчинення правопорушення, підготовки до нього та здійснення заходів, спрямованих на реалізацію поставлених завдань, а також указують на ставлення особи до вчинених діянь упродовж усього процесу їх скоєння.

Досить часто сутність способів кримінального правопорушення намагаються розкрити шляхом зазначення, що вони є об'єднані певною ціллю акти поведінки, прийоми, операції тощо, які визначають порядок, методи, процес їх застосування [10, с. 226]. При цьому окремі вчені уточнюють характер таких дій, як то, закономірно визначені, структуровані [6, с. 37]. На наш погляд, правильним є виокремлення двох підходів до трактування поняття та змісту способів учинення кримінального правопорушення – у вузькому та широкому розумінні. У першому випадку вказаний термін зводиться виключно до того, як вчиняється суспільно небезпечне діяння [11, с. 71], та за своєю суттю в повній мірі відповідає кримінально-правовому визначенню способів. У другому випадку мова йде про сукупність дій, спрямованих на підготовку, безпосереднє вчинення та приховування [12, с. 39]. Останній підхід до тлумачення способу вчинення є максимально інформативним у криміналістичному аспекті. Адже «під способом учинення злочину в криміналістичному сенсі доцільно розуміти об'єктивно та суб'єктивно обумовлену систему поведінки суб'єкта до, в момент і після вчинення злочину, що залишає різного роду характерні сліди зовні та за допомогою криміналістичних засобів і прийомів дозволяє отримати уявлення про суть події, що відбулася, своєрідність злочинної поведінки правопорушника, його окремі особистісні дані та відповідно визначити найбільш оптимальні методи вирішення завдань розкриття злочину» [13, с. 68].

З урахуванням вищезазначеного вважаємо, що типові способи провокації підкупу – це сукупність, об'єднаних спільним задумом і зумовлених статусом особи злочинця, повноваженнями та можливостями службової особи та її мотивацією, дій з підготовки, безпосереднього вчинення підбурювання на пропонування (прийняття пропозиції), обіцянку чи надання (одержання) неправомірної вигоди та викриття особи, а також приховування вказаних діянь.

Дійсно, з метою забезпечення досягнення позитивного результату будь-яка діяльність повинна ретельно готуватися. Не є виключенням і протиправна діяльність, зокрема пов'язана з провокацією підкупу. Безпосередньому вчиненню кримінального правопорушення передують прийняття рішення про скоєння провокації підкупу та вжиття всіх заходів, спрямованих на забезпечення можливості реалізувати свій протиправний задум.

Грунтуючись на емпіричних даних про розслідування провокацій підкупу, встановлено, що в 91,9% випадків учинення вказаних кримінальних правопорушень передбачає попередню підготовку. Зокрема, найбільш розповсюдженими способами підготовки до скоєння провокації підкупу є обрання потерпілих осіб (100%); визначення способів, знарядь і засобів підбурювання до пропонування, обіцянки чи надання неправомірної вигоди або прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання такої вигоди (100%); збирання необхідної інформації, зокрема компрометуючого характеру для здійснення шантажу особи (92%); вступ у зговір з іншими особами для вчинення діянь, спрямованих на підбурювання особи на скоєння правопорушень, пов'язаних із пропозицією, обіцянкою чи наданням (одержанням) неправомірної вигоди, та її викриття (87,5%); планування протиправної діяльності (51,8%).

Що ж стосується способів безпосереднього вчинення провокації підкупу, то тут важливо відзначити, що вони дещо є подібними зі способами суміжних діянь, як то підбурювання інших кримінальних правопорушень або ж правомірні дії службових осіб правоохоронних органів. У науковій літературі досі ведуться жваві дискусії з приводу доцільності декриміналізації провокації підкупу, акцентуючи увагу на тому, що це спосіб боротьби з кримінальною протиправністю, особливо корупцією. Разом із тим противники такої позиції наголошують на неприпустимості використання заздалегідь протиправних важелів впливу під час протистояння кримінальним правопорушенням, на кшталт, створення сприятливих умов для скоєння протиправних діянь. Адже особа, котра підмовляє іншого вчинити злочин для того, щоб захопити його в момент вчинення і передати правосуддю, вчиняє діяння, яке не лише є несумісним з уявленням про нормальні функції владних органів, а й містить усі ознаки поняття підбурювання до злочину [14, с. 349]. У цьому контексті заслуговує уваги наступний вислів – «боротись зі злочинністю злочинними методами не личить демократичній правовій державі» [15, с. 484].

Потрібно розрізняти способи провокації підкупу від суміжних кримінальних правопорушень.

Зокрема, як указує О.О. Дудоров, диспозиція ст. 370 КК України не охоплює випадки підкидання предмета нібито як неправомірної вигоди в робочий кабінет або автомобіль особи, вручення їй цього предмета шляхом обману, переказ грошей на банківський рахунок особи без повідомлення їй про це, заниження вартості наданої послуги, про що той, кому її надали, не знає, тощо. Подібні дії можуть розцінюватись як притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності, поєднане зі штучним створенням доказів обвинувачення, або як завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину, поєднане зі штучним створенням доказів обвинувачення, і кваліфікуватись, відповідно, за ч. 2 ст. 372 і ч. 2 ст. 383 КК України [16, с. 81].

Способи безпосереднього вчинення провокації підкупу знаходять свій вираз в активній формі поведінки злочинця та пов'язані з використанням повноважень і можливостей службової особи. Іншими словами, як указує О.В. Ус, «потрібно виявити зв'язок між діянням службової особи та її службовою діяльністю, який виявляється в тому, що таке діяння а) завжди зумовлене службовим становищем або службовими повноваженнями суб'єкта і б) вчиняються всупереч інтересам служби, інтересам юридичної особи приватного права [17, с. 67]. Вказана риса в способі безпосереднього вчинення відрізняє провокацію підкупу від інших кримінальних правопорушень.

Так як провокація підкупу є різновидом кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, то способи його вчинення є дещо подібними зі способами скоєння службових злочинів. Наприклад, мова йде про такі способи, як відкриті ігнорування нормативно-правових актів, котрими регламентується діяльність посадової особи; використання службового становища для отримання вигоди (як матеріальної, так і моральної); використання службових повноважень всупереч інтересам служби; порушення прав і законних інтересів громадян та держави шляхом невиконання своїх службових зобов'язань [18, с. 7]. Наведено повністю відображає сутність способів безпосереднього вчинення провокації підкупу, адже, скоюючи вказане діяння, службова особа використовує свої повноваження й зумовлені статусом і авторитетом займаної посади можливості, порушує вимоги закону, діє всупереч інтересам служби, зокрема в правоохоронних органах, та порушує права осіб, яких підбурює на вчинення підкупу.

Типовими способами безпосереднього вчинення провокації підкупу, за узагальненими результатами опитування працівників правоохоронних органів, є: 1) переконання особи вчинити пропонування (прийняти пропозицію), обіцянку чи надання (одержання) неправомірної вигоди шляхом умовляння (2,7%), натякання (57,1%), давання порад і рекомендацій (70,5%) або 2) примушування шляхом давання вказівок (12,5%), обману (22,3%), шантажу (10,7%), погрожування (7,1%). В окремих випадках підбурювання до підкупу відбувається за допомогою вчинення іншого кримінального правопорушення, зокрема притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності (ст. 372 КК України), що виражається, як приклад, у штучному створенні доказів обвинувачення, іншій фальсифікації. Вплив на особу з метою її переконання у вчиненні кримінального правопорушення, пов'язаного з пропонуванням (прийняттям пропозиції), обіцянкою чи наданням (одержанням) неправомірної вигоди, може здійснюватися безпосередньо під час особистих зустрічей чи опосередковано шляхом здійснення переписування за допомогою месенджерів із соціальних мереж, у мобільних додатках, пересилання повідомлень на електронні адреси тощо. Способами викриття дій особи, яка пропонувала, обіцяла чи давала неправомірну вигоду або прийняла пропозицію, обіцянку чи одержала таку вигоду, є їх фіксація за допомогою технічних засобів (75,9%), звернення до правоохоронних органів із відповідною заявою (86,6%), проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій (98,2%).

З приводу способів приховування провокації підкупу, то варто погодитися з тим, що вони «... можуть вчинятися як на стадії підготовки, так і під час безпосереднього їх вчинення або ж одразу після їх скоєння. При цьому такі діяння переслідують єдину ціль – приховати факт вчинення злочину; приховати злочинний характер вчинених діянь; приховати причетність особи злочинця до вчинення кримінального правопорушення; приховати сліди злочину» [19, с. 215]. Фактично, здійснення дій з приховування провокації підкупу є одним із способів протидії розслідуванню вказаних кримінальних правопорушень, оскільки таким чином відбувається «утаювання, знищення, маскування чи фальсифікації слідів злочину та злочинця і їх носіїв» [20, с. 234].

Аналіз матеріалів досліджуваної категорії кримінальних проваджень показує, що дії з приховування провокації підкупу в 45,3% випадків не вживаються, оскільки злочинці переконані, що звання службової особи, службові повноваження та пов'язані з ними можливості наділяють їх певною недоторканністю, захищеністю та дозволяють уникнути притягнення до кримінальної відповідальності. Основними способами приховування провокації підкупу є використання корумпованих зв'язків (7%), маскування під правомірні дії (47,7%).

Висновки. Отже, типові способи провокації підкупу представлені відомостями про способи підготовки, безпосереднього вчинення (підбурювання на пропонування (прийняття пропозиції), обіцянку чи надання (одержання) неправомірної вигоди та викриття особи) та приховування вказаних діянь. Предмет посягання (неправомірна вигода) є засобом учинення провокації підкупу, що вказує на його зв'язок зі способами вчинення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Казанська Л.М. Криміналістична характеристика злочинів, пов'язаних із корупцією. *Науковий*

вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2014. № 10-2. Том 2. С. 169–172.

2. Падалка А.М. Теоретико-методологічні засади розслідування організованої злочинної діяльності у сфері оподаткування: монографія. Ірпінь, 2020. 368 с.

3. Наголова І.Ю. Встановлення способу вчинення кримінального правопорушення під час досудового розслідування. *Науково-інформаційний вісник. ПРАВО.* 2016. № 1 (13). С. 247–252.

4. Войчишена М.В. Криміналістична характеристика як наукова категорія методики розслідування кримінальних правопорушень. *Правовий часопис Донбасу.* 2018. № 3 (64). С. 146–152. DOI:10.32366/2523-4269-2018-64-3-146-152.

5. Даньшин М.В. Класифікація способів приховування злочинів у криміналістиці: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Х., 2000. 210 с.

6. Пясковський В.В. Спосіб учинення злочину як елемент криміналістичної характеристики насильницьких злочинів проти статевої недоторканності неповнолітніх. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ.* 2016. № 1 (98). С. 36–46.

7. Пчеліна О.В. Поняття та характеристика злочинних технологій у сфері службової діяльності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка.* 2018. Вип. 2 (82). С. 290–297.

8. Еникеев М.И. Юридическая психология: учебник. Москва: НОРМА, 2001. 624 с.

9. Халиков А.Н. Должностные преступления: характеристика, расследование, предупреждение (криминалистический аспект): монография / под ред. заслуженного юриста Российской Федерации, докт. юрид. наук, проф. В.И. Комиссарова. М.: Юрлитинформ, 2012. 312 с.

10. Дубно Т.В. Співвідношення способу вчинення злочину та злочинної дії. *Форум права.* 2011. № 4. С. 224–228. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/FP/2011-4/11dtvtzd.pdf.

11. Кудрявцев В.Н. Объективная сторона преступления: монография. М.: Госюриздат, 1960. 244 с.

12. Васильев А.Н., Мудьюгин Г.Н., Якубович Н.А. Планирование расследования преступления / под ред. А.С. Голунского. М.: Госюриздат, 1957. 199 с.

13. Криминалитика: учебник / под ред. Н.П. Яблокова. 4-е изд., перераб. и доп. М.: Норма: ИНФРА-М, 2013. 752 с.

14. Таганцев Н.С. Русское уголовное право. Лекции. Часть общая: в 2-х т. М.: Наука, 1994. Т. 1. 380 с.

15. Фріс П.Л. Вибрані праці. Івано-Франківськ: Фоліант, 2014. 652 с.

16. Дудоров О.О. Кримінально-правові аспекти провокації підкупу. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2016. № 1. С. 79–85.

17. Ус О.В. Провокація підкупу: аналіз складу злочину й питання кваліфікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція.* 2015. № 16. Том 2. С. 66–70.

18. Ханько А.В. Методика расследования преступлений, совершаемых с использованием должностным лицом своих служебных полномочий в условиях информационной неопределенности: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Иркутск, 2006. 23 с.

19. Пчеліна О.В. Теоретичні засади формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2017. 571 с.

20. Белкин Р.С. Курс советской криминалистики. В 3 томах: пособие для преподавателей, адъюнктов, соискателей и слушателей учебных заведений МВД СССР. М.: Изд-во Акад. МВД СССР, 1977. Т. 3: Криминалистические средства, приемы и рекомендации. 1979. 407 с.

REFERENCES:

1. Kazanska, L.M. (2014). Kryminalistychna kharakterystyka zlochyniv, poviazanykh iz koruptsiieiu. [Forensic characterization of corruption-related crimes]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia*, 10-2, 169–172 [in Ukrainian].

2. Padalka, A.M. (2020). Teoretyko-metodolohichni zasady rozsliduvannia orhanizovanoi zlochynnoi diialnosti u sferi opodatkuvannia: monohrafiia. [Theoretical and methodological principles of investigation of organized crime in the field of taxation: a monograph]. Irpin [in Ukrainian].

3. Naholova, I.Iu. (2016). Vstanovlennia sposobu vchynennia kryminalnoho pravoporushennia pid chas dosudovoho rozsliduvannia. [Establishing the method of committing a criminal offense during the pre-trial investigation]. *Naukovo-informatsiinyi visnyk. PRAVO*, 1 (13), 247–252 [in Ukrainian].

4. Voichyshena, M.V. (2018). Kryminalistychna kharakterystyka yak naukova katehoriia metodyky rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen. [Forensic characteristics as a scientific category of methods of investigation of criminal offenses]. *Pravovyi chasopys Donbasu*, 3 (64), 146–152 [in Ukrainian].

5. Danshyn, M.V. (2000). Klyasyfikatsiia sposobiv prykhovuvannia zlochyniv u kryminalistytsi. [Classification of ways of concealing crimes in criminology]. Candidate's thesis. Kherson [in Ukrainian].

6. Piaskovskyi, V.V. (2016). Sposib uchynennia zlochynu yak element kryminalistychnoi kharakterystyky nasylnytskykh zlochyniv proty statevoi nedotorkannosti nepovnolitnykh. [The method of committing a crime as an element of the forensic characterization of violent crimes against the sexual integrity of minors]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, 1 (98), 36–46. [in Ukrainian].

7. Pchelina, O.V. (2018). Poniattia ta kharakterystyka zlochynnykh tekhnolohii u sferi sluzhbovoi diialnosti. [The concept and characteristics of criminal technology in the field of official activity]. *Visnyk*

Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka, 2 (82), 290–297. [in Ukrainian].

8. Enykeev, M.Y. (2001). *Yurydycheskaia psykholohiya: uchebnyk*. [Legal psychology: a textbook]. Moskva: NORMA [in Russian].
9. Khalykov, A.N. (2012). *Dolzhnostnye prestupleniya: kharakterystyka, rassledovanye, preduprezhdenye (krymynalystycheskyi aspekt): monohrafiya*. [Official crimes: characteristics, investigation, warning (forensic aspect): monograph]. M.: Yurlytynform [in Russian].
10. Dubno, T.V. (2011). *Spivvidnoshennia sposobu vchynennia zlochynu ta zlochynnoi dii*. [The ratio of the method of committing a crime and a criminal act]. *Forum prava*, 4, 224–228. Retrieved from: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/FP/2011-4/11dtvtzd.pdf [in Ukrainian].
11. Kudriavtsev, V.N. (1960). *Obyektyvnaia storona prestupleniya: monohrafiya*. [The objective side of the crime: a monograph]. M.: Hosiuryzdat [in Russian].
12. Vasylev, A.N., & Mudiuhyn, H.N., & Yakubovych, N.A. (1957). *Planyrovanye rassledovaniya prestupleniya*. [Crime Investigation Planning]. M.: Hosiuryzdat [in Russian].
13. Yablokov, N.P. (Ed.). (2013). *Krymynalystyka: uchebnyk*. [Forensics: a textbook]. M.: Norma: YNFRA-M [in Russian].
14. Tahantsev, N.S. (1994). *Russkoe uholovnoe pravo. Lektsyy. Chast obshchaia: v 2-kh t.* [Russian criminal law. Lectures. The general part: in 2 volumes]. M.: Nauka [in Russian].
15. Fris, P.L. (2014). *Vybrani pratsi*. [Selected works]. Ivano-Frankivsk: Foliant [in Ukrainian].
16. Dudorov, O.O. (2016). *Kryminalno-pravovi aspekty provokatsii pidkupu*. [Criminal law aspects of bribery provocation]. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*, 1, 79–85 [in Ukrainian].
17. Us, O.V. (2015). *Provokatsiia pidkupu: analiz skladu zlochynu u pytannia kvalifikatsii*. [Provocation of bribery: analysis of the crime and qualification issues]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia*, 16, 66–70. [in Ukrainian].
18. Khanko, A.V. (2006). *Metodyka rassledovaniya prestuplenyi, sovershaemykh s yspolzovanyem dolzhnostnykh lytsom svoikh sluzhebnykh polnomochiy v usloviakh ynformatsyonnoi neopredelennosti*. [Methods of investigation of crimes committed with the use of an official of his official powers in conditions of information uncertainty]. Extended abstract of candidate's thesis. Yrkutsk [in Russian].
19. Pchelina, O.V. (2017). *Teoretychni zasady formuvannia ta realizatsii metodyky rozsliduvannia zlochiniv u sferi sluzhbovoi diialnosti*. [Theoretical bases of formation and realization of a technique of investigation of crimes in the sphere of official activity]. Doctor's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].
20. Belkyn, R.S. (1977). *Kurs sovetskoï krymynalystyky. V 3 tomakh: posobye dlia prepodavatelei, adiyunktov, soyskatelei y slushatelei uchebnykh zavedenyi MVD SSSR*. [The course of Soviet criminology. In 3 volumes: a manual for teachers, associate professors, applicants and students of educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of the USSR]. M.: Yzd-vo Akad. MVD SSSR [in Russian].

Стаття надійшла до редакції: 20.10.2020

УДК 658.012.12:004

Манжула Андрій Анатолійович,
доктор юридичних наук, професор, професор кафедри
галузевого права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
e-mail: mors200708@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4662-9376>

Борисенко Владислав Дмитрович,
e-mail: vladislav7932@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3122-1709>

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ГОСПОДАРСЬКО-ТОРГОВЕЛЬНІЙ СФЕРІ

Стаття присвячена дослідженню теоретико-правових основ інформаційного забезпечення публічного-управління у господарсько-торгівельній сфері. У ході дослідження вивчено підходи до розуміння інформаційного забезпечення публічного-управління у господарсько-торгівельній сфері. Встановлено, що суперечливі підходи щодо термінологічного апарату у контексті тематики дослідження обґрунтовують доцільність виключення хибних ототожнень та узагальнень. Запропоновано авторське визначення поняття інформаційного забезпечення публічного-управління у господарсько-торгівельній сфері як сукупність заходів органів публічного управління всіх рівнів та всебічних дій

2020. Випуск 8. Спецвипуск